

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

СЕКЦІЯ 1

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО, АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Кулик Т.О., кандидат юридичних наук,
викладач кафедри конституційного та
міжнародного права НАВС

Транскордонний регіон як елемент міжрегіональних правовідносин: публічно-правовий аспект

Базовим принципом транскордонного співробітництва є створення інституційних зв'язків та договірних відносин між різними суб'єктами в прикордонних районах, з метою пошуку спільного вирішення однорідних проблем. Сусідні держави, як правило, усвідомлюють специфічні проблеми в периферійних районах, що межують, таким чином інституційне транскордонне співробітництво виступає як ефективний спосіб вирішення конкретних проблем, які існують тільки в таких прикордонних районах. Розглядаючи ці питання, з ініціативи ряду країн Європейського Союзу та на виконання Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Мадрид, 21 травня 1980 року) [1] на вже у 1999 році було створено більше 70 транскордонних регіонів в різноманітних прикордонних районах державами- членами Ради Європи [2].

Якщо визначати поняття транскордонного регіону як широкого району, який поділяється на дві або більше частин державними кордонами, і що кожна з цих частин знаходиться під суверенітетом різних держав, зберігаючи географічні, історичні, культурні, етнічні, економічні та екологічні локальні характеристики, ми отримуємо функціональний термін, який безумовно не визначає такий регіон як політичний суб'єкт, але який включає в себе всі аспекти раніше згадуваних транскордонних районів різних держав, які залучені до певного обсягу транскордонної співпраці [3].

Зазвичай мета різних міжрегіональних організацій - це спільний розгляд та вирішення однакових практичних проблем всіх держав-членів таких транскордонних організацій, для пошуку найкращих та найбільш функціональних рішень разом. У практиці транскордонного співробітництва, яке існує між локальними одиницями держав-членів ЄС, так званих євро-регіонів, які згадуються дуже часто, але не являють собою спеціальні міждержавні організації, а являють собою тільки робочі групи (франц. *communautés de travail*). Такі робочі групи можуть створюватись з ініціативи невеликих інтервокальних груп та більших регіональних організацій. У цьому функціональному сенсі члени робочої групи чи євро-регіон є синонімами [4, с. 110].

Тож не випадково, що проблема кордонів і прикордонних районів, зокрема, в Європейському Союзі, привертає все більше і більше уваги, тому

що ми спостерігаємо процес ослаблення прикордонного значення, як лінії політичного розмежування, з запланованими зникнення економічних перешкод. Ми визнаємо те, що всі труднощі та обмеження, повинні бути подолані, з метою реалізації європейської інтеграції в повному сенсі. Тому прикордонні регіони, як свого роду робочі групи, повинні стати точкою дотику і каталізатором прогресу європейської інтеграції [4, с. 110].

Як бачимо, аналіз понять транскордонний район, євро-регіон, як інституцій які бути створенні в рамках виконання Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 року, проведений у 1999 році розставляв акцент у правовому статусі, зазначених інституцій, говорячи про принципову відмінність їх від міждержавних організацій, що полягає у меті створення таких інституцій - вирішення спільних проблем. Не прийняття політичних рішень, здійснення управління, а саме вирішення ряду проблемних питань, шляхом кооперації зусиль.

Україна приєдналася до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 14 липня 1993 року [5]. 24 червня 2004 року Україна додатково ратифікувала низку протоколів до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями [6].

Закон України «Про транскордонне співробітництво» від 24 червня 2004 року, визначає поняття транскордонне співробітництво, під яким розуміють спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством, та євро регіон, тобто організаційну форму співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво [7].

Відомо, що сучасна концепція політики регіонального розвитку, яка є домінуючою в країнах ЄС, ґрунтується на розумінні того, що вона здебільшого має орієнтуватися не стільки на підтримку депресивних регіонів за рахунок регіонів-донорів, скільки на створення умов для мобілізації місцевого потенціалу і ресурсів, посилення конкурентоспроможності регіонів. Ця теза набуває особливої актуальності, коли мова заходить про прикордонні регіони, які є віддаленими від великих адміністративних, фінансових, ділових, наукових, культурних центрів своїх країн, адже поняття «периферійний» і «відсталий» у багатьох випадках стали сприйматися майже як синоніми [8, с. 77].

Слід зазначити, що уже з перших років незалежності в Україні було розпочато розробку нормативно-правового поля для входження до міжнародної транспортної системи з урахуванням особливостей нашої держави як транзитера. Про це свідчить прийняття ряду постанов Кабінету Міністрів:

- «Про створення в Україні транспортних коридорів та входження їх до міжнародної транспортної системи» від 30 жовтня 1996р. № 1324 (із змінами і доповненнями);

- «Про першочергові заходи щодо створення національної мережі міжнародних транспортних коридорів» від 16 грудня 1996 р. № 1512;
- «Про затвердження Концепції створення в Україні транспортних коридорів та входження їх до міжнародної транспортної мережі» від 04.08.1997р. № 821 (із змінами і доповненнями);
- «Про затвердження Програми створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів України» від 20.03.1998р. №346 (із змінами і доповненнями);
- «Про затвердження Програми розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні на 2006-2010 роки» від 12.04.2006 № 496. [8, с. 115].

Одним із найбільш вдалих в дані сфері експерти відзначають українсько-словацьке співробітництво, яке ґрунтується на спільній угоді двох країн з питань водного господарства на прикордонних водах. За період з 1994 до 2008 рік в рамках угоди здійснено заходи щодо 156 узгодження проектів на будівництво і реконструкцію гідротехнічних споруд, критеріїв оцінки аналізів відборів проб води і її якості на прикордонних ріках, щодо здійснення протипаводкових заходів та ліквідації аварійного забруднення водотоків. За підтримки Закарпатської облдержадміністрації, обласної ради, місцевих органів Держводгосп України розробив Програму комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиса у Закарпатській області на 2002-2006 роки та до 2015 року, яку затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2001 року № 1388 [8, с. 155-156].

На сьогоднішній день актуальною є Програми Транскордонної Співпраці ЄС Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 (далі Програма), затверджена 7 грудня 2015 р. Європейською Комісією (Рішення № С(2015) 9138 про затвердження). На першому засіданні Спільного Моніторингового Комітету (СМК) ЄС Програми, яке відбулося у Жешуві 23 березня 2016 р. було прийнято наступні рішення:

1. Затвердити Правила роботи Спільного Моніторингового Комітету з відповідними змінами на пропозицію представників Підкарпатського воєводства та Національним органом Республіки Білорусь.
2. Створити Робочу групу для підготовки аплікаційного пакету для 1го конкурсного набору та великих інфраструктурних проектів та узгодити склад даної групи [9].

Можна констатувати, що Україна здійснивши нормативне та організаційне забезпечення виконання Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, поступово проводить регіональну політику в тому числі в даному напрямку.

Список використаних джерел

1. European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities. - Madrid, 21.V.1980 [Електронний ресурс] Режим доступу:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680078b0c>.

2. Charles Ricq: «Handbook on transfrontier co-operation for local and regional authorities i Europe», 2nd edition, Council of Europe, Strasbourg, 1995, p. 8.

3. Denis de Rougemont: «L'avenir est Notre Affaire», Seuil, Paris, 1978.
4. Jelu{i}, M., Transfrontier Co-operation for..., Politi~ka misao, Vol. XXXVI, (1999), № 5, 109-116.
5. Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між [...] : Постанова Верховної Ради України від 14 липн. 1993 р. № 3384-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 36. - Ст. 370.
6. Закон України «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 року» та про ратифікацію додаткових протоколів до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями» від 24 червня 2004 року № 1879-IV // Офіційний вісник України. - 2004. - № 28. - Ст. 1862.
7. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24 червн. 2004 р. (зі змінами і доповненнями, внесеними законами України від 21 січня 2010 року № 1833-VI, від 16 жовтня 2012 року № 5463-VI) // Офіційний вісник України. - 2004. - № 29. - Ст. 1947.
8. Артьомов І.В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України: [монографія] / І.В.Артьомов. - Ужгород: Ліра, 2009. - 520 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 13).
9. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорус-Україна на 2007-2013 роки /PL-BY-UA 2007-2013 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.pl-by-ua.eu/>.